

Facebook oktatási pilot program a szakképzésben

TDK dolgozat

Jelige: QWE 551

Tartalom

Bevezető	1
Facebook oktatási kísérletek.....	2
A képzési kísérlet keretei.....	3
A Facebook közösségi oldal jellemzői	5
A Facebook, mint személyes és szocializációs tér	6
Facebook, mint a digitális esélyegyenlőség egyike eszköze.....	7
A Facebook, mint tanulási színtér	8
A Facebook oktatási alkalmazásának módjai.....	11
Facebook alkalmazások.....	15
QR Creator Facebook alkalmazás	16
Top School Online Tudástár	17
Új módszerek bevezetése a tanórán.....	22
Válogatás a megvalósított feladatokból, bejegyzésekből.....	26
Intézménnyel történő kapcsolattartás	26
Segítség kérése Facebook felületen.....	28
Információk megosztása.....	29
Közös munka.....	33
Otthoni feladatok beküldése és munkák értékelése.....	34
Saját, nem iskolai feladatból kiinduló munkák és történetek megosztása	38
Facebook események.....	39
Összefoglalás és további fejlesztési lehetőségek.....	39
Köszönetnyilvánítás	42
Felhasznált irodalom	43
Melléklet.....	44

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat: A kiadványszerkesztő képzési csoport összetétele	4
2. táblázat: A designer képzési csoport összetétele	5
3. táblázat: Kognitív műveletek és tudástípusok (Szálás, 2012, 15. oldal)	13
4. táblázat: A kísérlet mérhető indikátorai	39

Ábrajegyzék

1. ábra Facebook oktatási csoport	2
1. táblázat: A kiadványszerkesztő képzési csoport összetétele	4
2. táblázat: A designer képzési csoport összetétele	5
2. ábra: Résztevők személyes megosztása Facebook felületen	7
3. ábra: Résztevő megosztása a Facebook csoport létrehozásáról	11
3. táblázat: Kognitív műveletek és tudástípusok (Szálás 2012, 15. oldal)	13
4. ábra: Beküldött feladat értékelése továbbfejlesztési javaslattal	14
5. ábra: Résztevő saját blogbejegyzésének megosztása	14
6. ábra: Résztevővel megtörtént eset megosztása	15
7. ábra: QR Creator alkalmazás térkép nézete	16
8. ábra: QR Creator alkalmazás WIFI nézete	17
9. ábra: QR Creator alkalmazás webcím nézete	17
10. ábra: Top School Online tudástár publikus felületének nyitóképe	18
11. ábra: Top School Online tudástár adminisztrációs felületének nyitóképe	18
12. ábra Top School Online tudástár adminisztrációs felülete	18
13. ábra: Top School Online tudástár adminisztrációs felülete	19
14. ábra: Top School Online tudástár inaktív státuszú résztvevők által látott felülete	19
15. ábra: Tananyaglista a tudástárban	19
16. ábra: Minta tananyag részlete	20
17. ábra Az Online Tudástár külső tanulók számára is elérhető nyilvános része, rajta a karácsonyi képeslap leckével	21
18. ábra Az alkalmazás felhasználói eléérései 2012.10.15 és 2012.12.22 között a Facebook belső statisztikai rendszerében	22
19. ábra Az alkalmazást felhasználóinak demográfiai megoszlása 2012.10.15 és 2012.12.22 között	22
20. ábra Kollaboratív tudásépítés a felnőttek között – 2012. december	25
21. ábra: Óralátogatás alóli felmentés	26
22. ábra: Oktató megosztása a december 23-i tanítási nappal kapcsolatban	27
23. ábra: Információkérés a résztvevőtől	27
24. ábra: Résztevő üzenete a csoportnak	28
25. ábra: Résztevő üzenete az oktatónak	28
26. ábra: Résztevő segítséget kér a csoporttól	28
27. ábra Résztevői hozzászólások a kidolgozott tételekhez	29
28. ábra: Résztevők egymásnak nyújtanak segítséget a Facebook oldalon	29
29. ábra: Tananyaghoz kapcsolódó dokumentum- és képmegosztások	30
30. ábra: Fogalommagyarázó videó	30

31. ábra: Órai feladathoz kapcsolódó magyarázat.....	30
32. ábra: Szimulációs videók	31
33. ábra: Feladat szöveges leírással	31
34. ábra: Feladathoz kapcsolódó egyszerű szöveg megosztása.....	31
35. ábra: Tananyaghoz kapcsolódó hivatkozások megosztása	32
36. ábra: Az elméleti tananyaghoz közvetlenül kapcsolódó résztvevői megosztások	32
37. ábra: Az elméleti tananyaghoz közvetlenül kapcsolódó résztvevői megosztások	33
38. ábra: A tananyaghoz kapcsolódó résztvevői megosztások	33
39. ábra: Önálló tanulást segítő oldalak megosztása.....	33
40. ábra: Szakmai oldalak megosztása	33
41. ábra: Közös szerkesztett dokumentum.....	34
42. ábra: Közös szerkesztett dokumentum.....	34
43. ábra: Szoftverhibával kapcsolatos megosztás.....	34
44. ábra: Feladatok értékelése.....	35
45. ábra: Közös feladat során egymást segítik a résztvevők.....	36
46. ábra: Feladat értékelése	36
47. ábra: Saját készítésű grafikák megosztása	36
48. ábra: Feladat beküldése és értékelése.....	37
49. ábra: Résztvevők otthoni feladatainak megosztása a csoporttal.....	37
50. ábra: Résztvevő órai feladatának továbbfejlesztése.....	38
51. ábra: Résztvevők saját idővonalon megosztott iskolai feladatai	38
52. ábra: Nem iskolai feladatok megosztása a csoporttal	38
4. táblázat: A kísérlet mérhető indikátorai	39
55. ábra: Grafika közös elemzése az iskola Facebook oldalán	41
56. ábra Üzenetek a kiadványszerkesztő vizsga után 2012. 09. 21-én	42

Bevezető

A Facebook közösségi alkalmazást, mint marketing eszközt évek óta ismerem és használom, korábban már számos különböző oldalt és portálon megjelenő tartalmat fejlesztettem¹. Mint potenciális e-learning rendszerre és az ebben rejlő oktatási lehetőségekre csak 2011 decemberében figyeltem fel, amikor az ELTE Tudománykommunikáció szakának egyik előadásán Kárpáti Andrea beszámolt egyik PhD hallgatója kutatásáról, amely a Facebook idegen nyelvek, testnevelés és vizuális kultúra oktatásában történő felhasználásának lehetőségeit vizsgálja.² (Szálás, 2012) Azt gondoltam, ha ez a rendszer hasznos az idegen nyelv tanításánál, akkor az általam vezetett felnőtteket képző intézmény informatika képzéseinek oktatásában is az lehet.

A kísérlet két párhuzamosan futó csoportnál kezdődött és közel nyolc hónapon keresztül zajlott. Az oktatás során heti rendszerességgel használtam/használtuk a Facebook rendszert a tanórai és tanórán kívüli oktatási tevékenységeknél egyaránt. Még a képzés indulása előtt kiderült, hogy a Facebook-kal történő tanítás komoly szemléletváltást igényel és a meglévő tananyagok egy részét jelentős mértékben át kell dolgozni ahhoz, hogy a lehetőségekből a legtöbbet lehessen kihozni.

A másik és a nagyobb kihívás a résztvevők meggyőzése volt arról, hogy vegyenek részt a kollaboratív módon az oktatási folyamatban és higgyék el azt, hogy értékes hozzászólásokkal, megosztásokkal, véleményekkel hozzájárulhatnak a közös tudásépítéshez. Ennek okát elsősorban abban látom, hogy a résztvevők egy része életkorából adódóan a hagyományos oktatási módszerekhez szokott, ahol a tudás áramlása egyirányú folyamat és sokuk számára idegen volt a tanulóközösség légköre. (Kálmán, 2009) Kezdetben sokan egyáltalán nem hittek abban, hogy a tanulótársaktól is szerezhetnek hasznos információkat, ismereteket. Ez a hozzáállás meglepő, hiszen a tanulótársak felnőttek, szakmai és élettapasztalattal rendelkező dolgozó emberek. Ez az attitűd ugyan enyhült a projekt végére, de az elvégzett felmérésből kiderült, hogy valamennyire mindenki hasznosnak tartotta többi résztvevő hozzászólásait, megosztásait, ám néhány résztvevőnél még mindig kimutatható némi bizonytalanság a társak, illetve a közösen létrehozott tudással szemben.

¹Két általam készített példa:

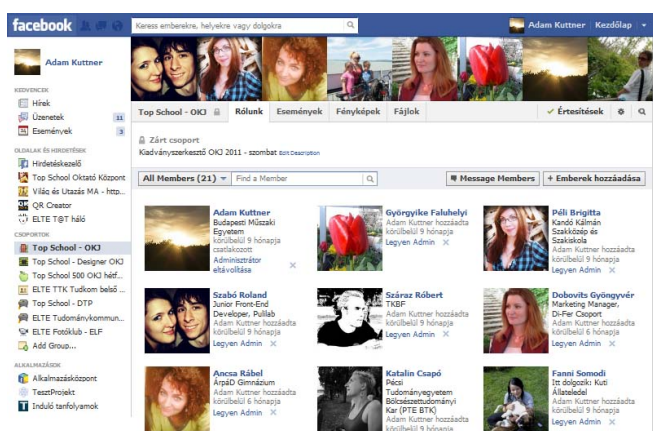
Top School Oktató Központ nyilvános oldala: <https://www.facebook.com/topschool.hu>

„Induló tanfolyamok” Facebook alkalmazás, amely automatikusan jeleníti meg az induló tanfolyamokat a Facebook oldalon: https://www.facebook.com/topschool.hu/app_226269830717217

² Szálás Tímea 2011-ben megkezdett PhD kutatása a Facebook alkalmazásáról középiskolában, a Szegedi Egyetem Neveléstudományi Doktori Programja keretében zajlik. Témavezető: Kárpáti Andrea.

A kísérlet kezdeti szakaszában csak a Facebook-csoport alapszolgáltatásait használtam, majd a nyár során a Facebook SDK segítségével néhány saját alkalmazást is sikerült integrálni a rendszerbe. Elkészítettem egy általános célú, komplex multi funkciós QR kód generálót és egy komplett tananyagmegosztó távoktatási rendszert, amelyben az időzítő segítségével különböző időpontokban tudok tananyagot megosztani a résztvevőkkel.

Az első lépéseket és a kezdeti bizonytalanságot leszámítva úgy gondolom, hogy az oktatási kísérlet sikerrel zárult, a Facebook és a Facebook-csoportok jól használhatók oktatási környezetben. További siker és eredmény, hogy valódi interaktív oktatási anyag állt össze, amely még jó néhány éven át jól használható lesz az általam vezetett intézmény tanfolyamain.

1. ábra Facebook oktatási csoport

Facebook oktatási kísérletek

A Facebook illetve más közösségi hálózat oktatásban történő felhasználási lehetőségeiről már régóta beszélnek egymás között a tanárok. Ma már a téma rendelkezik jelentős nemzetközi szakirodalommal is, amelyeket Szálas Tímea szakirodalmi tanulmányában (Szálas, 2012) fel is dolgozott. Az átfogó tanulmányból kitűnik, hogy a pedagógiai elméletek és a lehetséges módszerek rendelkezésre állnak, azonban ezek egyike sem számolt be olyan átfogó kísérletről, amelyből egyértelműen kiderült volna, hogy a kidolgozott elméletek átültethetők a gyakorlatba és ténylegesen használható-e a Facebook a formális oktatásban illetve a tanórák keretében.

A szakirodalom áttanulmányozása után számos gyakorló tanár kollegával beszéltem a témáról, akik közül többen is hozzám hasonlóan egyetértettek azzal a hipotézissel, hogy a Facebook használható lehet a tanórán. Néhányan kolléga hozzátették azt is, hogy bizonyos mértékig már ők is használták oktatási célra a közösségi portált, de ezek elsősorban a kapcsolattartási funkciókhoz, nem pedig a konkrét tananyaghoz kötődő felhasználások voltak.

Az első dokumentált kísérletek egyike 2012 tavaszán Szálas vezetésével indult el egy szabadkai gimnázium három osztályában. A pilot kísérlet angol nyelv, képzőművészet és testnevelés tantárgyak tanítása kapcsán online és jelenléti munkaformákban folyt, amelyeken az iskola helyi tantervéhez kapcsolódó, aktuális téma feldolgozása volt a cél. A téma feldolgozása során megvizsgálták, hogy milyen tartalmakat osztanak meg a diákok, illetve a megosztott tartalmakhoz mennyi és milyen hozzászólás érkezik (Szálas és Kárpáti, 2012). A program oktatási céljai: tartalomkeresés- és megosztás, kollaboratív tudásépítés, reflexió, metatanulás, az adott téma körbejárása és a tanultak megvitatása, elmélyítése. (Kárpáti, Szálas, Kuttner, 2012)

A képzési kísérlet keretei

A képzési kísérlet két csoport részvételével, felnőttképzés keretein belül valósult meg a Top School Oktató Központban. Működtető cég munkatársai 2000 szeptemberétől oktatnak különböző tanfolyamokon, képzéseken számítástechnikai, szoftverkezelési ismereteket egyéni hallgatóknak, kis- és nagyvállalatok dolgozóinak, 2006-tól pedig önálló képző intézménnyel rendelkezik. 2009-ben államilag elismert intézményakkreditációt szerzett, s ugyanebben az évben az ECDL akkreditációt is megszerezte és vizsgaközponttá vált.³

Az oktató központ profiljába alapvetően számítógépes szoftverek oktatása és informatikai szakképesítések megszerzésére irányuló képzések szervezése tartozik. A képző intézménybe jelentkezőkről általában elmondható, hogy legalább érettségi bizonyítvánnyal, többségük pedig diplomával is rendelkezik. Néhány kivételtől eltekintve a résztvevők főállás mellett kezdik meg tanulmányaikat a munkahelyi feladatok ellátásához szükséges ismeretek megszerzése vagy pedig pályamódosítás céljából. Éppen ezért a képzések túlnyomó többsége munkaidő után vagy hétvégi időpontokban zajlik.

A pilot programban résztvevő mindkét képzés 2011 őszén indult, céljuk a résztvevők felkészítése az államilag elismert OKJ szakmai vizsga letételére. A Facebook oktatási célú felhasználásának kísérlete a csoportoknál 2011 decemberében kezdődött.

Kiadványszerkesztő csoport szakmai programja és összetétele

A 25/2010. (V. 14.) OKM rendelet alapján szervezett tanfolyam során az oktató központ olyan szakembereket képez, akik magas szinten lesznek képesek használni a különböző

³<http://www.topschool.hu/bemutakozas.php>

szöveg- és képfeldolgozó programokat. A tipográfiai és nyomdaipai szabályokat megismerve és alkalmazva képessé válnak tetszőleges típusú papíralapú vagy elektronikus kiadvány megtervezésére és kivitelezésére. A képzésre történő jelentkezés feltétele az érettségi bizonyítvány és a számítástechnikai alapismeretek megléte volt, azaz a digitális írástudás, amelynek pontos tartalmát az Európai Unió által is támogatott nemzetközi ECDL Szövegszerkesztés, Operációsrendszerek és Internet moduljai írják le.

A csoport létszáma 12 fő, összesen 280 kontaktórán, hetente egyszer, szombatonként jártak be gyakorlati és elméleti oktatásra reggel kilenc órától délután három óráig. A képzésen az elmélet és a gyakorlat aránya 50%-50% volt. A tanfolyam során a hangsúly az önálló tervezési képesség kialakításán van. Természetesen minden résztvevő számára biztosított az önálló munkaállomás és rendelkezésükre álltak olyan, a nyomda világában szinte szabványnak számító eszközök is, mint például a Pantone színskálák, proof nyomtató, matrica- és fóliavágó plotter, továbbá különböző mérő- és nyomdai rendszerek.

1. táblázat: A kiadványszerkesztő képzési csoport összetétele

Csoport összetétele	
Kor szerinti megoszlás	
20-24	4
25-29	2
30-34	1
35-39	3
40-44	0
45-49	2
Legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlás	
Érettségi	7 fő
Felsőfokú intézményben megszerzett oklevél	5 fő

Designer csoport szakmai programja és összetétele

A képzést az oktató központ a 15/2008. (IV. 3.) GKM rendelete alapján kezdte szervezni és célja a résztvevők felkészítése volt az államilag elismert Designer OKJ szakképesítés megszerzésére, ezzel párhuzamosan olyan piacképes tudás átadása, amelynek segítségével képesek lesznek bármilyen nyomtatott kiadvány, elektronikus űrlapok vagy weboldalak forma- és látványtervének elkészítésére, a fontosabb design elemek megtervezésére a tipográfia, grafika és képfeldolgozási szabályok betartása mellett. A képzésre történő jelentkezés feltétele az érettségi bizonyítvány és a számítástechnikai alapismeretek megléte

volt, azaz a digitális írástudás, amelynek pontos tartalmát az Európai Unió által is támogatott nemzetközi ECDL Szövegszerkesztés, Operációsrendszerek és Internet moduljai írják le.

A csoport létszáma 5 fő, akik összesen 280 kontaktórán, hetente egyszer, péntekenként jártak be gyakorlati és elméleti oktatásra délután kettő és este nyolc óra között. Az elmélet és a gyakorlat aránya 50%-50% volt.

2. táblázat: A designer képzési csoport összetétele

Csoport összetétele	
Kor szerinti megoszlás	
20-24	1
25-29	2
30-34	0
35-39	0
40-44	2
Legmagasabb iskolai végzettség szerinti megoszlás	
Érettségi	3 fő
Felsőfokú intézményben megszerzett oklevél	2 fő

A Facebook közösségi oldal jellemzői

A Facebook közösségi hálózat egy folyamatosan rendelkezésre álló (always-on) kommunikációs csatorna, olyan virtuális közösségi környezet, amelynek tagjai személyes információkat, képeket, videókat oszthatnak meg egymással. A feltöltött média elemeket albumokba rendezhetik, bejelölhetik rajta ismerőseiket, írhatnak azok üzenőfalára vagy üzeneteket küldhetnek egymásnak. A rendszer lehetőséget biztosít arra, hogy különféle csoportokat indíthassanak, csoportokhoz csatlakozhassanak, hozzászólhassanak mások bejegyzéseihez, megosztott tartalmihoz, illetve különböző alkalmazásokat, játékokat használhassanak.

Míg az Internet kezdeti időszakában a weboldalak látogatása egy egyirányú kommunikációs folyamat volt, ahol a weboldal szerkesztője által kihelyezett különböző szöveges, képi vagy vizuális információk befogadása és feldolgozása dominált, addig a Web 2.0 eszközökben – így a Facebook közösségi hálózatban is – tartalomírók, szolgáltatók válnak a felhasználókból. Az új kommunikációs eszközök által lehetővé vált az interakció a résztvevő felek között. Oktatási szempontból a rendszer közösségi mivolta előtérbe helyezi az együttműködést és a közös tudásépítést. (Kárpáti, Szálas, Kuttner, 2012)

A Facebook, mint személyes és szocializációs tér

A Facebook, mint én-reprezentáció figyelemre méltó szerepet tölt be a felnőttek körében is, de korántsem olyan mértékben, mint a tinédzserkorban, amikor meghatározó és szerves része az életnek az önazonosság keresése. (Szálás, 2011)

A fiatalok részvevőkhöz hasonlóan a felnőttek sem foglalkoznak a Facebook biztonsági beállításával, így esetenként túlságosan személyes fényképek vagy bejegyzések jelennek meg az adatlapokon. A pilot programon ugyan nem zavarták az oktatási-tanulási tevékenységet, de a képzés során mégis meg kell említeni ezt a problémát, hiszen a hagyományos oktatási környezetben ezek nem kerülnének ilyen direkt módon a tanulók közösség elé.

A felnőtt tanulók oktatása egészen más módszereket követel, mint a gyermek- vagy fiataloké. A felnőttképzésben a hagyományos tanár-diák szerepekről nem lehet beszélni, azaz a klasszikus alá-fölérendelt viszony szinte teljesen eltűnik, helyette mellérendelt partneri viszony alakul ki (Kálmán, 2009). Közel tíz évet eltöltve ilyen környezetben, lényegesen kevésbé figyeltem a személyes és a magán tér védelmére a Facebook közösségi oldalon, mint azok a kollegáim, akik közoktatásban dolgozva már öt-hat évvel korábban az iwiw portálnál szerezhettek tapasztalatokat.

Egy esetben történt meg az, hogy a tanítás során gyorsan meg kellett osztanom egy weboldal címét és úgy léptem be a Facebook oldalra, hogy a projektor képernyőjét sajnos nem állítottam meg a szünet gombbal. Az üzenőfalamon éppen akkor osztott meg magáról egyik távoli hölgyismerősöm egy fényképet, amelyen nagyon csinos, de elég feltűnő ruhában volt lefényképezve. A szituációt az egész csoport mosollyal az arcán fogadta. Az ügy tanulsága, hogy a magán és az iskolai tartalmak elkülönítése különösen fontosvá válik akkor, ha tanórába integrált oktatási céllal használjuk a Facebook-ot. Célszerű egy másodlagos vagy oktató profil létrehozása, ahol kizárólag a szakmai partnereket jelöli ismerősnek az ember. Itt megjegyezném, néha előfordult, hogy a szakmai partnereim is megosztottak olyan képeket, információkat vagy vicceket, amelyek a csoportból sokkal erőteljesebb reakciót váltottak volna ki, mint az említett eset.

A Facebook használatának általánosabb célja a barátkozás, a közösség- és kapcsolatépítés. A portált egy szórakozóhely mintájára hozták létre, ahol másokkal találkozhatunk online társalgás, mobilüzenetek és más közösségi csatornákon keresztül. Másfajta intézményekhez hasonlóan a felnőttképzésben is alakulhatnak ki résztvevők közötti barátságok, szerelmek,

amelyek természetesen a portálon is megjelennek, követhetők fényképek és személyes bejegyzések formájában.

Ezek közül egy olyan példát emeltem ki, amely nem intim és valamelyest kötődik a képzéshez. (2. ábra)

2. ábra: Résztevők személyes megosztása Facebook felületen

A beszélgetésből megfigyelhető, hogy a felnőtt korú tanulók is használják szocializációs térként a Facebookot. Ez rendkívül nagy előny, mivel egy ilyen képzésen messze nem töltenek annyi időt együtt a résztvevők, mint a nappali tagozatos hallgatók, így egymás segítésére és az egymástól történő tanulásra lényegesen kevesebb lehetőségük lenne egy ilyen közösségi platform nélkül.

Facebook, mint a digitális esélyegyenlőség egyike eszköze

OKJ szakmai tanfolyamokon – és általában a felnőttképzésben is – a szocializáció elősegítése helyett elsősorban a szakképzésért felelős miniszter által jóváhagyott szakmai és vizsgakövetelményben meghatározott szakmai profilhoz tartozó társas kompetenciák kialakítása cél. Ennek ellenére bizonyos speciális esetekben a Facebook szocializációs térként való működése nagymértékben elősegítette tanulási folyamatot.

A kiadványszerkesztő pilót csoport résztvevője volt egy nagyothalló lány, aki vélhetően egészségügyi problémái miatt kezdetben elég zárkózott és félénk volt. A tanórákon nem mert visszakérdezni ha nem értette a feladatok és akkor sem, ha egyszerűen csak nem hallotta azokat. Alighanem attól tartott, hogy kommunikációs nehézségei miatt kellemetlenség érheti.

A Facebookon a közös dokumentum szerkesztése, a szimulációs videók illetve a grafikák közös elemezése nagyban segítette szorongásai feloldását. Gátlásait az is oldotta, hogy lehetősége volt az üzenőfalon a csoporttal, illetve a privát csevegő programmal felvenni a

kapcsolatot a tanárral vagy a csoporttársakkal, és ugyanúgy kommunikálnia, mint halló csoporttársai.

A pilot csoportok lezárása után is folytatódott, folytatódik a Facebook rendszerrel történő oktatás a Top School Oktató Központban, a 2012 ősszén indult kiadványszerkesztő képzésben egy süketnéma hallgató is részt vesz, természetesen kevert csoportban egészséges társaival együtt. Ezzel hallgatóval a kommunikáció általában jeltolmácson keresztül történik, azonban vannak olyan helyzetek, amikor kénytelenek vagyunk személyesen kommunikálni a tolmács segítségével nélkül. Az egyszerűbb helyzeteket szájról olvasással, a bonyolultabbakat pedig írásban oldjuk meg. Ez utóbbi esetben jól használhatóak a Facebook különböző szolgáltatásai, a tanórán be vagyok jelentkezve a Facebook rendszerbe, és ha a tolmácsnak esetleg nem sikerült mindent tökéletesen fordítania – például bonyolultabb informatikai témakörök esetén –, akkor a résztvevő jelzi ezt, és amint a tanítási helyzet engedi, külön átvesszük vele újra a kérdéses anyagrészt.

A Facebook, mint tanulási színtér

A Facebook egy virtuális közösségi környezet, amely jól használható a tanulmányokkal kapcsolatos tájékoztatásban és a tanulási célú tantárgyi integrációban egyaránt, de a Facebook közösségi hálózatot nem e-learning rendszernek tervezték, így azokat a klasszikus és egyértelmű funkciókat hiába keressük, amelyeket máshol megtalálhatunk. Mivel ez egy kereskedelmi termék, kicsi az esély arra, hogy valaha olyan mértékű átalakításon menne keresztül – például eltűnnének a reklámok, stb. –, hogy összemérhető legyen az Ilias vagy Moodle keretrendszerekkel, így az ilyen jellegű összehasonlítást teljesen feleslegesnek tartom.

Nagy előnye a Facebook rendszernek, hogy a felülete rendkívül egyszerű és könnyen tanulható. A gyengébb képességű résztvevők számára is elegendő volt egyszer megmutatni azt, hogy mit és hol talál, s többé nem okozott problémát a használata, szemben a professzionális rendszerekkel, mint például a Moodle vagy az ETR, amelyek tanulása tapasztalataim szerint ennél lényegesen hosszabb időt vett igénybe az informatikában kevésbé járatos résztvevőknek. Oktatásban használt funkciói közül kiemelkedőek a különböző tartalom-megosztási funkciók, mint például a csoport-üzenőfal, a képgalériák és a közös szerkesztésű dokumentumok létrehozásának lehetősége. Szintén fontosak és jól használhatóak a különböző kapcsolattartási funkciók is, mint például a csevegő funkciók, a kör- és privát üzenetek küldésének és az események létrehozásának lehetősége. A rendszer lehetővé teszi, hogy az órán vagy otthon elkészített munkáikat feltöltsék, a csoporttal közösen értékeljék.

Összefoglalva: a rendszer a központosított tudáselosztás helyett biztosítja az egyéni igényeknek megfelelő, bárhol, bármikor elérhető, testre szabható ismeretszerzés lehetőségét. (Kárpáti, 2008)

A Facebookkal történő tanítás további előnye, hogy átlépnek a hagyományos órák helyi és időbeli korlátain. Amíg a meghatározott időtartamú tanórán (45-90 perc) korlátozott a résztvevők és a tanár megnyilatkozásának időtartama, addig a Facebook csoportban valamennyi résztvevőre egyforma idő jut, mindenki a saját tempójában dolgozik, a tanár pedig egyformán odafigyelhet valamennyi résztvevő hozzájárulására. (Kárpáti, Szálas, Kuttner, 2012)

Az informatikai eszközök fejlődését figyelembe véve a Facebook nagy előnyének számít az is, hogy a rendszer elérhető és könnyen kezelhető olyan mobil eszközökről is, mint az okos telefon vagy a táblagép.

Kisköltségvetésű intézmények számára az is fontos érv a Facebook használata mellett, hogy ennek üzemeltetése más e-learning rendszerekkel ellentétben nem igényel külön tárgyi- vagy humánerőforrást, továbbá szakember segítsége nélkül beüzemelhető.

Igaz, hogy oktatási szempontból számos hátránya van a rendszernek, de véleményem szerint ezek ellenére ha megkorlátozásokkal is, de használható az oktatásban, a szocializáció elősegítésében, a tanulmányokkal kapcsolatos tájékoztatásban és a tanulási célú tantárgyi integrációban egyaránt. Mind a szocializáció elősegítésében, mind a tanulmányokkal kapcsolatos tájékoztatásban és a tanulási célú tantárgyi integrációban egyaránt.

A Facebook formális oktatásban történő alkalmazási lehetőségeiről megoszlanak a vélemények (Szálas, Kárpáti, 2012). Én azok álláspontját osztom, akik úgy vélik, hogy bizonyos szabályok lefektetésével használható a tanítás-tanulás folyamatában. Véleményem szerint az egyik legfontosabb, a képzés résztvevőivel nagyon szigorúan betartandó megkorlátozás az, hogy a szakmai környezetben csak az adott szakmához kapcsolódó megosztásokat, kérdéseket és véleményeket lehet tenni, másfelét nem.

Facebook a tanórán

A szakirodalom a Facebook oktatási alkalmazásainak három funkcióját, lehetőségét emeli ki: tanórába integrált oktatási célú alkalmazás, szocializáció elősegítése, illetve tájékoztatási funkció. Ezek közül a *tájékoztatási funkciót* intézményi szinten már az itt bemutatott projektet

megelőzően is és régóta használtuk. Tanulócsoport szinten is hasznosnak bizonyult, de a viszonylag alacsony csoportlétszám miatt ez eddig is egyszerűen megoldható volt más módszerekkel is. Ennek ellenére ezt a funkciót is hasznosnak tartom. (Szálás, 2012)

Amikor belekezdtem a Facebook-kal történő oktatási pilot projektbe, akkor elsősorban a tanulási célú tantárgyba ágyazott felhasználási lehetőségeinek alkalmazására voltam kíváncsi. Képzéseinken alapvetően érettségizett és diplomás felnőttekkel foglalkozunk. A *szocializáció elősegítése* nem elsődleges szempont a képzések során. Ahogy az előző fejezetben kiemeltem, ennek ellenére hasznosnak bizonyult. A Facebook *oktatási célú alkalmazásnak* egyik legnagyobb hátránya a strukturátlanságon kívül az, hogy nagyon nehezen követhető az információ áradat. Az üzenőfalon számtalan felesleges „zaj” érkezik, amelyek általában tartalmilag és minőségileg egyaránt gyengék, valamint elvonják a figyelmet a minőségi megosztásokról. Valamelyest az oktatási csoportok létrehozásával lehet segíteni ezen, de még így is nagyon alaposan meg kell tervezni és még alaposabban kell előkészíteni tananyagokat.

A tananyagok újratervezése ellenére bizonyos tartalmaknál a strukturáltság elengedhetetlen. Ezt jelenleg a Facebook alapfunkciói nem támogatják. Azt a megoldást találtam erre, hogy készítettem egy saját Facebook alkalmazást, amelynek segítségével strukturáltan, akár időzítve tudok tartalmakat megosztani a résztvevőkkel.

Facebook csoport vagy Facebook oldal

Amikor egy közösséget szeretnék létrehozni a Facebookon, mindig adódik a kérdés: csoportot vagy pedig oldalt indítsak? Ebben a részben röviden bemutatom a két lehetőség közötti különbségeket, és megindokolom azt, hogy miért döntöttem az oktatási csoport mellett.

A Facebook súgó (Facebook Help) leírása alapján a *Facebook oldalak* olyan speciális Facebook profilok, amelyeket vállalkozások vagy szervezetek hoznak létre azért, hogy könnyebben tudjanak információkat megosztani és folyamatosan tudjanak kapcsolatot tartani az emberekkel, a közösséggel. Azok, akik kedvelik az oldalt („Like” gombra kattintás, köznapi elnevezéssel „lájkolás”), folyamatosan juthatnak különböző frissítésekhez a hírcsatornákon vagy a megosztott eseményeken keresztül a kedvelt márkával, szolgáltatással kapcsolatban.

Ezzel szemben a *Facebook csoportokat* kisebb közösségek számára hozták létre. A Facebook oldalak mindig nyilvánosak, a csoportok lehetnek zártak vagy akár titkosak is, így csak a tagok tud(hat)nak a csoport létezéséről. Ha csoportot hozunk létre, akkor lehetőségünk van

üzenetek, kör e-mailek küldésére is, ami rajongói oldal esetében nem tehető meg. A csoportok esetében az adminisztrátor kontrollja a felhasználók felett lényegesen nagyobb, mint egy hagyományos oldal esetében, mert a csatlakozást itt jóvá lehet/vagy kell hagyni, így jobban szűrhető az, hogy ki csatlakozik a közösséghez. Szintén a csoport mellett szól az az érv is, hogy a bejegyzésekről és más csoporttal kapcsolatos eseményről a tagok értesítést kapnak a saját Facebook bejelentkező felületükön, míg az oldal eseményekről nem kapnak ilyet, maguknak kell az új információkért felkeresni az adott Facebook oldalt. Alapvetően ezen előnyök miatt választottam a Facebook-csoportot.

Sajnos a csoport(ok)nak hátránya is van az előnyök mellett: jelenleg alkalmazásokat csak oldalakhoz lehet létrehozni, csoportokhoz nem. Előrelépés ugyanakkor a korábbiakhoz képest, hogy a csoporttagság ma már a felhasználói autentikáció során lekérdezhető és saját alkalmazás szintjén kezelhető (Facebook SDK). Így lehetővé válik, hogy csoporttagsághoz kössük bizonyos programfunkciók elérését, de így is felhasználói szinten, egyesével kell telepíttetni az adott alkalmazást a csoport valamennyi tagja számára, ami esetenként komolyabb szervezést igényel.

A Facebook fogadtatása a tanórán

Alapvetően pozitívan fogadták a résztvevők a Facebook csoportok létrehozásának ötletét. (3. ábra) Mint később kiderült, egyesek aktívan közre is működtek a közös tudásépítésben, míg mások a gyors kapcsolattartás egyik jó eszközének tartották és használták azt.

3. ábra: Résztvevő megosztása a Facebook csoport létrehozásáról

A Facebook csoport alakításának bejelentése az órán mindkét képzési csoportban meglepetést okozott. Voltak, akik csupán elkezdték a feladat végrehajtását, ám egyes résztvevők különböző olyan vicces megjegyzéseket fűztek hozzá, mint például „Ez most komoly?”, vagy „Ilyet se hallottam még, hogy órán Facebookozzunk!”, stb.

A Facebook oktatási alkalmazásának módjai

A Facebook oktatási alkalmazásánál a cél nem az volt, hogy megtanítsam a résztvevőket a Facebook használatára, hanem az, hogy a tanítás-tanulás folyamatot sikeresebbé tegyem. A

Facebook felület csak egy olyan eszköz volt, amely ismerős volt számukra, és amelyet gyakran használnak a tanuláson kívüli tevékenységekre is (Molnár, 2011).

A tanulási program tervezésének szempontjai

A tananyagok összeállításánál hasznos segítség volt *Bower, Hedberg és Kuswara* (2010) keretrendszere, amelynek segítségével könnyen kiválasztható az adott tantervi célok megvalósításához a legjobb eszköz és legjobb módszer. A keretrendszer szerint a tanulástervezés alapját a tantárgyfüggő tananyag, az oktatási módszerek és a különböző eszközök és alkalmazások alkotják.

Tantárgyfüggő tananyag alatt a mi esetünkben azokat az ismeretek, készségek, módszer-, személyes- és társas kompetenciákat értjük, amelyeket az adott – a szakképesítésért felelős miniszter által jóváhagyott – szakmai és vizsgakövetelményben megtalálhatóak.⁴

Tanítás során a leggyakrabban alkalmazott módszerek:

- Hallott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel
- Csoportos szakmai munkavégzés irányítással
- Gyakorlatok megoldása közösen
- Feladatok önálló feldolgozása

A Facebook, mint oktatási eszköz felhasználásához kisebb változtatásokkal *Szálas* (2012) munkájában megjelent keretrendszert használtam, amely táblázatos formában jeleníti meg az adott tudástípus és kognitív művelet metszetében található Facebook tevékenységeket.

Tudástípusok:

- Ismeret jellegű tudás (*Factual Knowledge*): tényszerű információk
- Fogalmi tudás (*Conceptual Knowledge*): összefüggések, általánosítások
- Műveleti tudás (*Procedural Knowledge*): szakmai készségek
- Meta kognitív tudás: általános és egyéni gondolkodás képessége

Kognitív műveletek:

- Emlékezés
- Megértés: feladat értelmezése
- Alkalmazás: kivitelezés
- Elemzés: összehasonlítás, rendezés
- Értékelés: megítélés, véleményalkotás
- Alkotás: tervezés, elkészítés

⁴15/2008. (IV. 3.) GKM és a 25/2010. (V. 14.) OKM rendeletek

3. táblázat: Kognitív műveletek és tudástípusok (Szűcs 2012, 15. oldal)

TUDÁS -TÍPUS	Kognitív művelet					
	Emlékezés	Megértés	Alkalmazás	Elemzés	Értékelés	Alkotás
Ismeret	Ismeret jellegű tudás új elemeinek dokumentálása és megosztása	Szemléltetésre alkalmas képek, videók keresése és megosztása	Dokumentum létrehozása	Mások bejegyzéseinek elemzése, hozzászólás formájában javaslattétel	Értékelés vagy konstruktív visszajelzés adása hozzászólás vagy a dokumentum szerkesztése révén	Közös dokumentum formájában új gondolatok megfogalmazása az adott terület innovatív megközelítésére
Fogalmi	Videó keresése és megosztása a fogalom illusztrálására	A társak által közzétett videókban szereplő fogalmak értelmezése hozzászólás formájában	Történet, helyzet leírása egy fogalom illusztrálására, alkalmazására	Kép/videó kollaboratív elemzése, hozzászólások, „like” formájában	A társak elemzésének értékelése és konstruktív visszajelzés megfogalmazás a	Közös beszámoló készítése rövid bejegyzés vagy dokumentum formájában a tanult téma vonatkozásairól, vagy prezentáció készítése a tanult téma innovatív megközelítéséről
Műveleti	Egy műveletet ábrázoló videó megosztása és a fő szakaszok felidézése	Egy műveletet szemléltető videó megosztása és a szakaszok sorrendjének magyarázata	Prezentáció készítése és megosztása egy művelet alkalmazásának szakaszairól	A társak prezentációjának elemzése, javaslatok megosztása	A társak prezentációjának értékelése, javaslatok megosztása	Egy új művelet ismertetése
Metakognitív	Saját gondolkodás leírása dokumentumok, jegyzetek vagy bejegyzések formájában	Saját gondolkodás leírása gondolkodás-elméletekre alapozva dokumentumok, jegyzetek vagy bejegyzések formájában	Saját tanulási szempontok változásainak magyarázata a téma előrehaladásával és az önreflexió eredményeképp	Saját gondolkodási folyamatok elemzése egy tanegység során dokumentumok, jegyzetek vagy bejegyzések formájában	Saját tanulási folyamatok értékelése az önreflexió eredményeképp dokumentumok, jegyzetek vagy bejegyzések formájában	Hatékonyabb gondolkodási módok/folyamatok javaslata

Az oktatási kísérlet során igyekeztem a táblázatban felsorolt valamennyi kognitív műveletre és tudástípusra legalább egy feladatot elkészíteni, azonban a képzés számítógépes jellege miatt nem mindegyikre sikerült. A szoftverek oktatása során a megértés és az alkalmazás kognitív műveletei között nincs olyan éles határ, mint más természettudományi tárgyak esetén, így ezek gyakran összemosódnak a képzés során. Így a Facebook oktatáshoz készített feladatokban sem különül el élesen egymástól a két kognitív művelet. Szintén problémába ütköztem akkor, amikor a közös alkotás művelethez kerestem feladatokat, ugyanis a központilag kiadott, szakmai feladatprofil alapján elkészített vizsgakövetelmények egyéni munkát írnak elő mind a vizsga, mind pedig a későbbi munkatevékenység során, így elsősorban erre kell felkészíteni a résztvevőket. Másik probléma az volt, hogy a szakmákhoz kapcsolódó közös tervezési feladatok elvégzése specializáltabb szoftvereket igényelnek – például a Microsoft Visio, rajzoló programok, stb. –, mint a Facebook egyszerű karakteres felülete. Így a közös alkotás kicsit specializáltabb formában jelent meg, elsősorban a feladatok együttes megoldásában vagy az értékelés részeként, egy-egy munka továbbfejlesztési lehetőségeinek átgondolásával. (4. ábra)

4. ábra: Beküldött feladat értékelése továbbfejlesztési javaslattal

Metakognitív tudástípussal kapcsolatos Facebook események viszonylag ritkán jelentek meg a csoportokban, ez betudható részben a képzés gyakorlati jellegének, részben a kísérleti módszertannak és a feladatsornak is. Két eseményt tudok kiemelni a tudástípussal kapcsolatban, az elsőben a résztvevő a saját blogjára írt a tanult szoftverhez kapcsolódó oktató anyagot és ezt osztotta meg. (5. ábra)

5. ábra: Résztvevő saját blogbejegyzésének megosztása

A másik bejegyzés az egyik résztvevővel megtörtént szerencsétlen esethez kapcsolódik, amely tanulságos más résztvevők számára is. (6. ábra)

6. ábra: Résztvevővel megtörtént eset megosztása

Az elkészített feladatok legnagyobb része az emlékezés, a megértés-alkalmazás, az elemzés és az értékelés kognitív műveletekhez, és ezen belül az ismeret és a művelet tudástípusokhoz kapcsolódnak. A feladatok részletes bemutatását a „*Válogatás a megvalósított feladatból, bejegyzésekből*” című fejezetben tárgyalom.

Facebook alkalmazások

A Facebook API, azaz alkalmazás-programozási felülete segítségével lehetséges saját szoftverek, programok fejlesztése és integrálása a Facebook felületébe. Így lehetőség van kiegészíteni a Facebookot olyan funkciókkal, amelyek számunkra fontosak. Programozói szempontból további előny, hogy egy sor olyan dolgot nem kell programozni, amit az alaprendszer fejlesztői már elkészítettek.

Az API és a közösségi hálózat által nyújtott szolgáltatások, mint például az üzenőfalon történő megosztások vagy az ismerősök meghívása intézményi szinten, az úgynevezett brand, vagy márkaépítésnél jól használhatóak ugyan, azonban közvetlenül a tanulási folyamatba véleményem szerint nem integrálhatóak. A szolgáltatások egy másik része viszont lényegesen megkönnyíti az oktatóprogramok fejlesztését, ilyen például az automatikus értesítés és a hozzászólási lehetőségek.

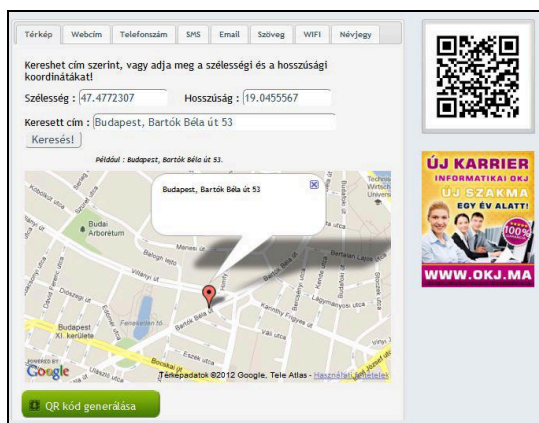
Az oktatási munkához két Facebook környezetben működő szoftvert készítettem. Az első egy gazdag funkciójú QR kódgeneráló alkalmazás, a másik egy klasszikus távoktatási szoftver, amely különböző időközönként elektronikus tananyagokat küld az alkalmazás használóinak.

QR Creator Facebook alkalmazás

A QR Creator⁵ egy általános célú QR kódkészítő alkalmazás, amelynek segítségével – és felhasználói informatikai tudás birtokában – bárki aki csatlakozik a Top School Oktató Központ Facebook oldalához, könnyedén készíthet QR kódot.

Képzéseinken a résztvevők alapvetően különböző tájékoztató- és marketing kiadványok készítését tanulják meg, így fontos számukra, hogy olyan eszközöket adjak a kezükbe, amelyeket a lehető legszélesebb körben tudnak majd használni. Maga a QR kódgeneráló ötlete nem új, vannak hasonló kódgeneráló alkalmazások az Interneten, de ezek között nem találtam olyan könnyen elérhető, magyar nyelvű programot, amely valamennyi funkciót tartalmazná azok közül, amelyek az általam készítettben megtalálhatóak.

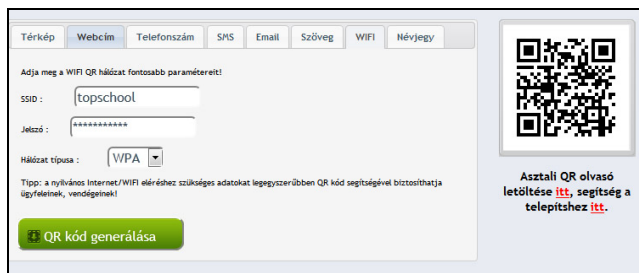
Az alkalmazás elkészítésénél nem volt cél az, hogy használjuk magukat a QR kódokat az oktatási folyamatban. Az iskolánk képzésein résztvevők a későbbi munkájuk során elsősorban marketing anyagok készítésével fognak foglalkozni, így számukra fontos, hogy ismerjék a QR kódok felhasználási lehetőségeit, és tisztában legyenek azzal, hogy azokat miként lehet beépíteni kiadványaikba, weboldalaikba. A QR Creator alkalmazás annak begyakorlásában segíti a résztvevőket, hogy hogyan kell QR kódokat készíteni.

7. ábra: QR Creator alkalmazás térkép nézete

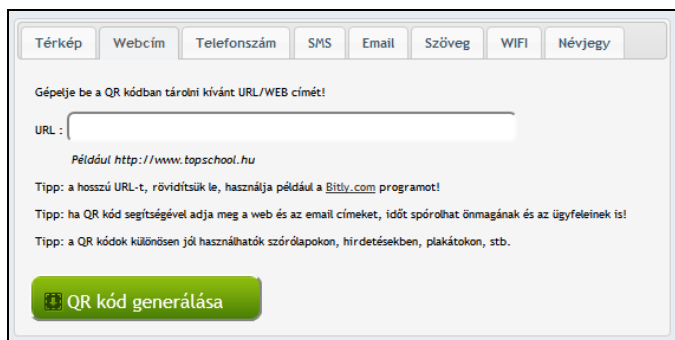
A QR Creator Facebook alkalmazás segítségével a hallgatóknak lehetőségük van térkép, webcím, telefonszám, sms, email, elektronikus névjegy vagy akár WIFI hálózat beállításához szükséges adatok megosztására alkalmas QR kódot készíteni.

⁵ Az alkalmazás a https://www.facebook.com/topschool.hu/app_359633824110144 címen érhető el.

8. ábra: QR Creator alkalmazás WIFI nézete

A felület kialakításánál figyelembe vettem, hogy különböző ötletek, javaslatok megosztására is legyen lehetőség, később esetleg integrálható legyen a felületbe blog vagy hírfolyam.

9. ábra: QR Creator alkalmazás webcím nézete

A QR Creator alkalmazás sikeresnek mondható, mivel a pilot képzési csoportban résztvevők megtanulták a QR kódok készítését és felhasználását, így a program elérte a célját. További sikernek mondható, hogy a Facebook belső statisztikai rendszerének adataiból kiderül, hogy havonta átlagosan 60-70 felhasználója van programnak, ami lényegesen több mint a pilot csoportok létszáma.

Top School Online Tudástár

A Top School Online Tudástár nevű Facebook alkalmazás egy olyan általános célú oktatási munkát segítő szoftver, amely lehetőséget biztosít arra, hogy ütemezetten osszak meg különböző oktatási tartalmakat vagy akár komplett leckéket a tanfolyamokon, képzéseken résztvevők számára.

10. ábra: Top School Online tudástár publikus felületének nyitóképe

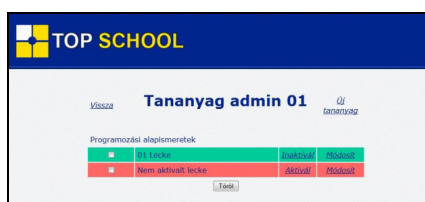
A szoftverhez tartozó adminisztrációs felületen a képzést vezető oktatónak lehetősége van képzéseket indítani, tananyagokat felvinni, illetve a résztvevők tananyaghoz történő hozzáférését szabályozni.

A későbbi fejlesztések során tervezem egy statisztikai rendszer beépítését is, amelyen keresztül a tanár értesülhet arról, hogy melyik résztvevő mennyi időt töltött az adott tananyaggal, illetve hányszor tért vissza egy adott leckére.

11. ábra: Top School Online tudástár adminisztrációs felületének nyitóképe

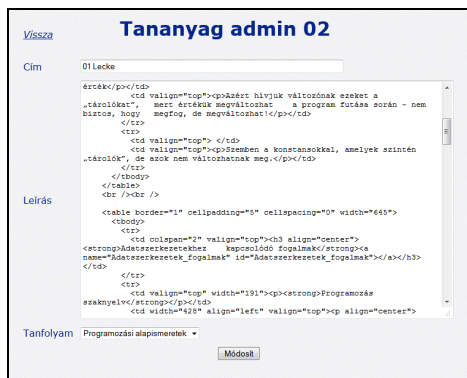
A tananyag szerkesztési munka elősegítésére mind a képzéseknek, mind pedig a tartalomelemnek van egy aktív és inaktív állapota. Így tanár szabadon szerkesztheti a tananyagot anélkül, hogy a résztvevők értesüljenek erről. Továbbá lehetőséget biztosít arra is, hogy a korábban elkészített oktatási tartalom csak a tanmenet szerint meghatározott adott időpontban jelenjen meg.

12. ábra Top School Online tudástár adminisztrációs felülete

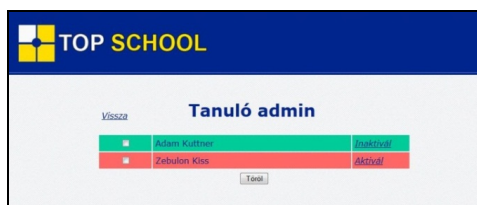
A rendszer tanagszerkesztője jelenleg egyszerű szöveges alapú szerkesztő, így a rendszer jelenlegi formájában elsősorban hosszabb szöveges tananyagok és előre elkészített videók megosztására alkalmas.

Később egy galériaszerkesztő modullal egészül majd ki, amely a kényelmesebb tananyagfejlesztésen túl lehetővé teszi saját fényképalbumok létrehozását és megosztását is.

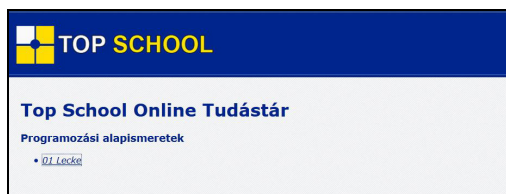
13. ábra: Top School Online tudástár adminisztrációs felülete

A szoftver tanulói felületének egy része a külső hallgatók számára is elérhető, bárki kérheti a regisztrálását. Másik része viszont belső felhasználásra szánt, ide csak az iskola tanulói regisztrálhatnak, ennek elérése némiképpen szigorúbb, mint egy átlagos Facebook alkalmazásé, védve ezzel a jogosulatlan felhasználástól a tananyagot és a tanári munkát. Ezeknek a tartalmaknak az eléréséhez a szoftver telepítésén túl adminisztrátori jóváhagyás is szükséges, a felhasználó nem éri el a képzéseket (14. ábra) mindaddig, amíg a tanár/adminisztrátor ezt jóvá nem hagyja, azaz nem aktiválja a résztvevőt.

14. ábra: Top School Online tudástár inaktív státuszú résztvevők által látott felülete

A felhasználói hozzáférés megadása után a publikus oldalon megjelennek azok az aktív képzések (15. ábra), amelyekhez a felhasználót hozzárendelték.

15. ábra: Tananyaglista a tudástárban

01 Lecke	
Változó fogalma a programozásban	
Programozás szaknyelv	Programozni egyszerű! magyarázata
Névvel ellátott tároló hely a számítógép memóriájában	Az adatokat, értékeket, melyeket használni szeretnénk a számítógép programozás során tárolni „raktározni” kell, különben a számítógép „elfelejti” őket.
Jellemző: név, típus, tárbeli kezdőcím, érték	Azért hívjuk változónak ezeket a „tárolókat”, mert értékük megváltozhat a program futása során - nem biztos, hogy megfog, de megváltozhat!
	Szemben a konstansokkal, amelyek szintén „tárolók”, de azok nem változhatnak meg.

16. ábra: Minta tananyag részlete

Az Online Tudástár belső védett részére a tanórához kapcsolódó tananyagok kerülnek megosztásra, hasonlóan egy hagyományos e-learning rendszerben – például a Moodle rendszerben – felépített kurzushoz. Külső tanulói részében jelenleg a Photoshop képszerkesztő programhoz kapcsolódó speciális, otthoni és önálló munkára kifejlesztett tananyagok kerülnek, illetve kerültek megosztásra. Annak ellenére, hogy a leckék feltételezik a szoftver használatának alapszintű ismeretét, minden lecke ábrákkal gazdagon illusztrált, lépésről lépésre leírja az adott feladat elkészítésének menetét. A feladatok során ugyan egy előre kitalált sablont készítünk el, ugyanakkor mindig ösztönzőm a résztvevőket, hogy gondolják tovább a feladatot és próbálják meg bizonyos lépéseknél azt egyedivé, a mintától különbözővé elkészíteni.

Jelenleg két nyilvánosan hozzáférhető lecke van a rendszerben. Az egyik tananyag három leckéből áll: a résztvevők az Adobe Photoshop web designra alkalmas eszközeivel ismerkedhetnek meg, és a tananyag elvégzése után modern, úgynevezett „responsive” webdesign grafikát készítését tanulhatják meg. A rendszer három napon át, naponta automatikusan megjelenít egy-egy új leckét, így a résztvevőknek nem kell egyszerre hosszú időt tölteni a tanulással. A második tananyag a karácsonyi ünnephez kapcsolódott: a résztvevők egy olyan igényes grafikával kialakított egyéni üdvözlőlap készítését tanulhatták meg, amelyet elektronikus levélben elküldhettek rokonaik, szeretteik vagy akár üzleti partnereik részére. A két ünnep között jelent meg a legújabb, az az újévhez kapcsolódó lecke is, amelynek remélhetőleg hasonló jó fogadtatása lesz, mint a korábbiaknak.

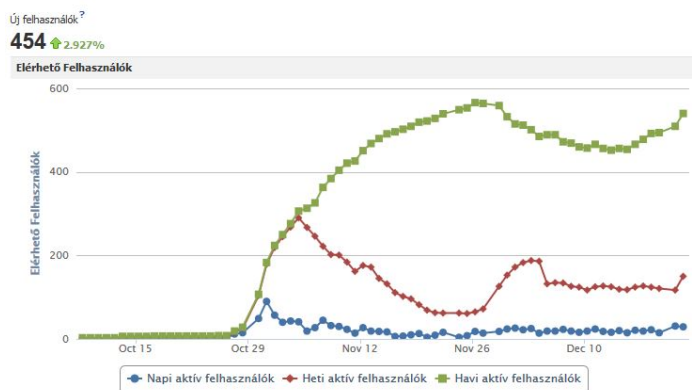

17. ábra Az Online Tudástár külső tanulók számára is elérhető nyilvános része, rajta a karácsonyi képeslap leckével

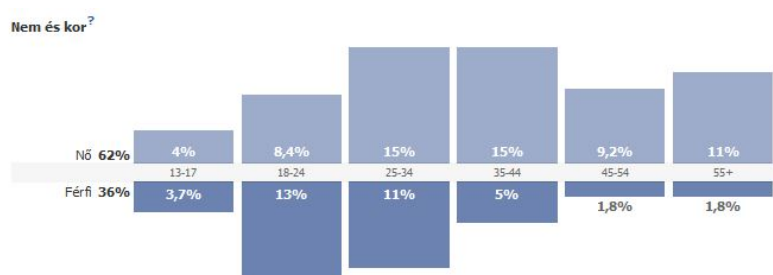
Bármilyen részletességgel igyekszünk is egy távoktatási tananyagot előállítani, előfordulhat az, hogy bizonyos lépéseknél néhány résztvevő elakad. Ezért az iskola Facebook oldalába integráltam egy fórum-alkalmazást, ahol az online képzés résztvevői feltehetik kérdéseiket, én pedig igyekszem naponta egyszer válaszolni ezekre.

Az Online Tudástár igen rövid időn belül és rendkívül népszerűvé vált, mindössze két hónap alatt több mint négyszázötven új felhasználója lett. Ez jelentős mértékűnek tekinthető figyelembe véve azt, hogy az intézmény, ahol a kísérlet zajlott, egy négy tanteremmel rendelkező iskola, és az átlagos tanuló létszám mindösszesen nyolc fő csoportonként. Különös sikere lett a karácsonyi ünnephez kapcsolódó leckének, amit több mint hetvenen osztottak meg és több mint háromszáznyolcvan pozitív visszajelzést, azaz „Like”-ot kapott. A mérhető adatokon kívül nagy sikernek tartom, hogy az egyik dunaújvárosi középiskolában tanító kolléga személyes visszajelzést küldött az oldalunkra, amelyben gratulált és örömét fejezte ki, hogy végre magyarul is elérhetők aktuális Photoshop tananyagok az Interneten, továbbá a számos tanítványának is ajánlotta a rendszert, akik csatlakoztak is a programhoz.

Facebook platform által biztosított statisztikai rendszer adataiból kiderül, hogy a felhasználók jelentős része, többször visszatér, azaz az összes leckét végigcsinálja. A demográfiai adatokból egyértelműen kiderül az is, hogy az Online Tudástárral és a hozzá kapcsolódó tananyagokkal sikerült megszólítani az iskola által megcélzott fiatal és középkorú felnőtt tanulókat. A rendszer népszerűsége mutatja, hogy igény van az ilyen jellegű kezdeményezésekre és érdemes a jövőben is hasonló tananyagokat készíteni.

18. ábra Az alkalmazás felhasználói elérései 2012.10.15 és 2012.12.22 között a Facebook belső statisztikai rendszerében

19. ábra Az alkalmazást felhasználóinak demográfiai megoszlása 2012.10.15 és 2012.12.22 között

A dolgozat bírálói részére hozzáférést biztosítok az általam fejlesztett Facebook alkalmazások tesztelésére. Kérem, írják meg e-mail címüket adam@topschool.hu email címemre, vagy csatlakozhatnak a külső hallgatók számára készített online tananyagrendszerhez a következő címen:

https://www.facebook.com/topschool.hu/app_428637973866915

Új módszerek bevezetése a tanórán

A Facebookkal történő tanítás komoly szemléletváltást igényel. A meglévő tananyagok egy részét át kell alakítani, digitalizálni kell, továbbá olyan formátumra kell konvertálni, hogy azok lassabb Internet kapcsolat esetén is megoszthatóak legyenek. Ezeken kívül figyelembe kell venni a Facebook fájlfeltöltésre vonatkozó korlátait és szabályait egyaránt.

Számítógépes szoftver szimulációk készítése

A szoftverek tanulásának megvan az a nehézsége, hogy egyetlen lépés kihagyása vagy felcserélése is végrehajthatatlanná teheti az egész gyakorlat, feladatot. Ez főleg a képzések kezdeti időszakában okoz nagy nehézséget, amikor még nincs a résztvevőknek megfelelő

rutinja és kellő ismerete ahhoz, hogy ezeket az órai jegyzetelés közben gyakran előforduló hibákat egyedül képesek legyenek kijavítani.

Nagy segítséget jelentett a résztvevők számára az, hogy a tanórákon a bonyolult, közösen végzett gyakorlatok lépéseit a tanári számítógépen egy speciálisan erre a célra kifejlesztett szoftver⁶ segítségével rögzítettem, majd feltöltöttem és megosztottam a csoporttal a Facebookon. Ezeket a résztvevő otthon, mint egy hagyományos videót akár többször is végignézhetette és a kellő pillanatokban megállíthatta.

Közösen szerkesztett dokumentumok alkalmazása

A dokumentumok egyszerű, gyors és hatékony közös szerkesztésének igénye már nagyon régen megjelent. Igazán jól használható megoldások azonban csak az elmúlt néhány évben váltak elérhetővé a hétköznapi számítógép felhasználók számára. Ugyan a formázási lehetőségek szempontjából meglehetősen korlátozott funkciókkal, de szerencsére a Facebook-rendszer alapszolgáltatásként tartalmazza ezt a lehetőséget.

A felnőtt tanulóknál különösen fontos, hogy az iskolai feladatokat az életkörülményeikhez tudják igazítani. Gyakran előfordul, hogy a közösen elvégzett feladatokat térben és időben nem egy helyen oldják meg a résztvevők és nagy segítség számukra egy közösen szerkesztett dokumentum. További előny, hogy így az egyes résztvevők nem csak a kész munkát látják, hanem a készítés folyamatában aktívan részt is tudnak venni. A csoport tagja hozzáfér a dokumentumhoz, így ő maga is tanulhat mások megoldásaiból, illetve esetleges fejlesztési javaslataival hozzájárulhat mások munkájának eredményesebbé tételéhez is.

Fontos előnynek tartom azt is, hogy a Facebook csoporton belül elkészített dokumentumok „nem maradnak véletlenül otthon” vagy az iskolában, nem vesznek el a memória kártyával együtt, és sorolhatnám tovább a tanulást esetleg akadályozó tényezőket.

Grafikák közös értékelése

Képzéseinken alapvetően a szakmákhoz kapcsolódó szoftverek használatát és kereskedelmi grafikák készítését oktadjuk, így nagyon hasznos szolgáltatás volt a különböző képmegosztások és a hozzájuk fűzhető megjegyzések. A tanórán gyakran alkalmazott módszer, hogy a résztvevőket kisebb csoportokba osztottam, majd minden csoport kapott egy nyomtatott grafikát, szórólapot, hirdetést vagy betördelt oldalpárt, amelyek között vegyesen

⁶ <http://www.techsmith.com/camtasia.html>

fordultak elő szakmailag helyes és hibás tervek. A kapott grafikáról a tanulóknak el kell dönteniük, hogy megfelelő-e az adott célra, megszólítja-e a célközönséget vagy sem. A csoportnak döntésre kellett jutnia és egy közös választ adnia, amelyet indokolniuk is kellett: minden képpel kapcsolatban öt szempontot kellett kiemelni, amelyek közül legalább egy pozitívnak is lennie kellett még akkor is, ha rossznak ítélték az adott grafikát. A tapasztalataim szerint ez utóbbi sokkal nehezebb volt egy hibás kép esetén, mint a negatív dolgokat összeszedni. Az önálló munka alatt a képeket megosztottam a Facebook oldalon, ahol a csoportok egy-egy tagjának a döntést és az indoklást megjegyzésként hozzá kellett fűznie az adott képhez. Ezt követően a teljes csoport előtt kellett értékelniük a képet szóban, a csoport pedig reagálhatott arra.

A valódi társas tanulás a felnőttek között

A Facebook környezet lehetőséget teremt a felnőttek közötti kollaboratív tudásépítésre. Ismerve a felnőtt tanulókra jellemző tanulási sajátosságokat, tudhatjuk, hogy ennek gyakorlati megvalósítása korábban lényegesen nehezebb feladat volt, mint a közoktatásban résztvevő nappali tagozatos hallgatók esetében. Annak ellenére, hogy a képzés résztvevői egyénileg dolgozzák fel a tananyagegységeket és önállóan oldják meg a számukra kijelölt feladatokat, a platform által biztosított interakció lehetőséget nyújt arra, hogy a résztvevők egymástól tanuljanak, közösen gyűjtsenek tudáselemeket, véleményt alkossanak egymás munkáiról és segítsék egymást az előrehaladásban.

A társas tanulás kialakulása főleg a képzés megkezdését követő második-harmadik hónaptól lesz jellemző, amikor némi idő múlva megismerik egymást a résztvevők és szereznek egyfajta rutint a szoftverek használatában, amellyel már képesek sablonoktól eltérő feladatok megoldására is. Például: a résztvevők a haladó képszerkesztő feladatok megoldását követően gyakran töltötték fel munkáikat az oktatási csoportokba egyrészt véleményezésre, másrészt bizonyos problémák megoldására. Konkrét példa:

20. ábra Kollaboratív tudásépítés a felnőttek között – 2012. december

A tanár, mint tanulótárs

Korábbi években is előfordult, hogy a diákok elektronikus levélben kértek segítséget a tanulás során, azonban soha nem volt annyira egyszerű a tanulókkal történő kommunikáció, mint a Facebook bevezetését követően. Lényegesen felgyorsult a kommunikáció a tanár és a diák között, ugyanakkor lényegesen egyszerűsödött is. Például egy üzenőfalon megosztott közlésről a tanár láthatja, hogy hányan látták a csoportban, míg egy hagyományos elektronikus levél esetében abban sem lehet teljesen biztos, hogy az egyáltalán eljutott-e a címzettig. További előny az is, hogy az esetleges észrevételekről, megosztásokról a csoport minden tagja értesül és így reagálhat rá.

Mivel felnőttképzésbe jelentős tapasztalatokkal és más-más érdeklődésű felnőttek jártak, a tanulási folyamatokban a tanár sokkal intenzívebben tanul, mint egy általános- vagy középiskolásokból álló csoportok esetén. Ebben a helyzetben a Facebook csoportoldalon történő közös tudásépítésben a tanár is részt vesz és tanul is belőle. Én is gyakran kaptam a résztvevőktől olyan hasznos forrásokat, amelyeket korábban nem ismertem és a későbbi munkám során jól használhattam.

Válogatás a megvalósított feladatokból, bejegyzésekből

A pilot képzés közel nyolc hónapja alatt számos feladat került kidolgozásra, ezek közül kiemelkedő a tíz szimulációs videó, az ötven Facebook dokumentum és a harmincnégy közösen szerkesztett dokumentum. Ezeken túlmenően sokoldalnyi megosztás és hozzászólás jött létre az oldalon, a pontos adatok és a kísérlet mérhető indikátorai a dolgozat összegzésében olvashatóak. Jelen munka terjedelme nem teszi lehetővé, hogy valamennyi megosztást bemutassam, így csak a legérdekesebb bejegyzéseket válogattam ki. A bejegyzéseket 6 csoportba osztottam az általam legfontosabbnak ítélt tanári illetve tanulói tevékenységek alapján.

Intézménnyel történő kapcsolattartás

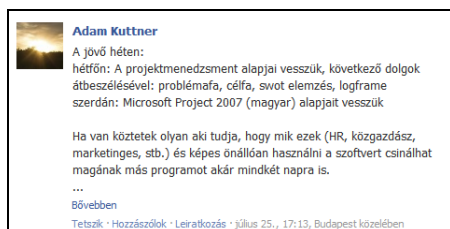
A kapcsolattartási lehetőség biztosítása a Facebook egyik alapköve, amelynek minél hatékonyabbá tétele ma is a legfontosabb feladat a Facebook tervező mérnökei számára.

A képzés során fontos eszköz volt mind a tanári munka során, mind pedig a diákok életében. Talán természetes is, hogy ez volt az első funkció, amelyet a képzés résztvevői elsőként tanártól függetlenül, önállóan kezdtek használni.

A Facebook, mint kommunikációs csatorna használata előnyös a gyorsasága és közvetlensége miatt, de természetesen nem helyettesítheti a hivatalos kommunikációs formákat, mint például egy hivatalos levél vagy egy szerződés aláírása, stb.

Tanár által kezdeményezett kommunikáció:

A felnőtt tanuló komoly mennyiségű és jó minőségű háttérismerettel rendelkezik, amelyek teljes körű felmérése nem lehetséges a képzés megkezdésekor. Ezért a gyakorlat az, hogy a képzés folyamatában kapnak felmentést egyes órák látogatása alól azok, akik rendelkeznek az adott kompetenciával. (17. ábra)

21. ábra: Óralátogatás alóli felmentés

Közoktatással ellentétben a felnőtt emberek életkörülményeit figyelembe kell venni, és ehhez folyamatosan alkalmazkodnunk kell, követve az esetleges változásokat. A Facebook-felmérés

gyors és egyszerű megoldás arra, hogy a többségi véleményhez tudjunk igazodni. Ilyen kritikus pont volt a 2011. december 24-ét közvetlenül megelőző pénteki képzési nap. (18. ábra)

22. ábra: Oktató megosztása a december 23-i tanítási nappal kapcsolatban

Tapasztalataim szerint dolgozó emberek gyakrabban lépnek be munkaidőben a Facebook felületre, mint a magán email címükre, így ha fontos információt gyorsan szerettem volna megkapni tőlük, akkor a Facebook jobb felületnek bizonyult, mint a magán email címük, amelyen keresztül egyébként a képző intézménnyel kommunikálnak.

23. ábra: Információkérés a résztvevőtől

Résztvevő által kezdeményezett kommunikáció:

A résztvevők által kezdeményezett kommunikációk közül a leggyakoribb a „lebetegedtem” típusú üzenetek voltak. Hagyományos elektronikus levélnél azért szerencsésebb a Facebookra írni ezeket az üzeneteket, mert ezek egy része vagy pénteken délután vagy szombaton korán reggel érkezett meg, amikor az oktató és központi információs iroda már nem vagy még nem dolgozott. Korábban gyakran előfordult, hogy a diák a központi telefonszámot hívta, hogy jelezze ezt, és így az oktatók nem értesültek időben arról, hogy valaki nem jön a képzésre és esetleg feleslegesen várnak rá, nyomtatnak neki feladatlapot, jegyzetet, stb.

24. ábra: Résztvevő üzenete a csoportnak

Az üzenőfalra kitett csoportos üzenetek mellett a Facebook beépített csevegő rendszerként is hatékonyan használható volt azokban az esetekben, amikor a résztvevő olyan problémákra szeretett volna választ kapni, amelyek csak őt érintették.

25. ábra: Résztvevő üzenete az oktatónak

Segítség kérése Facebook felületen

A segítségkérő üzenetek közül a leggyakoribbak a „nem voltam órán” típusú üzenetek voltak, ilyenkor általában a házi feladat vagy az órán elhangzott anyaggal kapcsolatban érdeklődtek a résztvevők. Gyakran előfordult, hogy a csoport résztvevői hamarabb megválaszolták egymásnak a kérdéseket, mint ahogy oktatóként észrevettem azokat.

26. ábra: Résztvevő segítséget kér a csoporttól

Közvetlenül a tanártól kértek segítséget a résztvevők

A gyors és egyszerű módszer előnye a közvetlen privát levélíráshoz képest, hogy az esetleges problémára az egész csoport figyelmét felhívják, illetve bátorítást kapnak azok a résztvevők is, akik különböző okok miatt maguktól nem mernek kérdezni vagy segítséget kérni.

27. ábra Résztevői hozzászólások a kidolgozott tételekhez

Egymástól kértek és kaptak is segítséget

Általában órai jegyzeteket kértek egymástól, de több esetben előfordult az is, hogy más, korábbi képzéseiken készített jegyzeteiket osztották meg egymással.

28. ábra: Résztevők egymásnak nyújtanak segítséget a Facebook oldalon

Információk megosztása

A kapcsolattartási lehetőségen túl a Facebook másik alapfunkciója az információk megosztásának lehetősége egymással és a közösséggel. Az elektronikus levéllel és az e-learning keretrendszerrel szemben több előnye is van annak, hogy ezen a felületen osszon meg egymással információkat a tanár és a tanuló.

Előnyök az elektronikus levéllel szemben:

- megosztott információ nem törlődik ki véletlenül
- nem fordulhat elő, hogy egy elektronikus levelet nem kapott meg a felhasználó valamilyen hálózati hiba miatt
- ezek az üzenetek biztosan nem kerülnek a levélszemét közé
- amit megosztunk, azt azonnal látja a felhasználó, nem kell várni arra, hogy az megérkezzen – ez kisebb ingyenes szolgáltatók esetén jelentősebb idő lehet, ami lehetetlenné teszi azt, hogy tanórán használjuk

Előnyök az e-learning keretrendszerekkel szemben:

- a felhasználók a Facebookra naponta akár többször is beléphetnek, amit egy klasszikus e-learning rendszer esetén nem tesznek meg
- a Facebook mobil platformja lehetővé teszi, hogy a felhasználók a számítógéptől távoli helyen is megkaphassanak bizonyos üzeneteket

Tanár által megosztott információk:

Számtalan lehetőség közül – a teljesség igénye nélkül – néhány érdekes példát emeltem ki a két, egyenként 280 órás képzés tananyagából.

Tananyaghoz kapcsolódó különböző fényképek és dokumentumok megosztása:

29. ábra: Tananyaghoz kapcsolódó dokumentum- és képmegosztások

Részben saját fejlesztésű 3D animációs programban készített foglalommagyarázó videó megosztása:

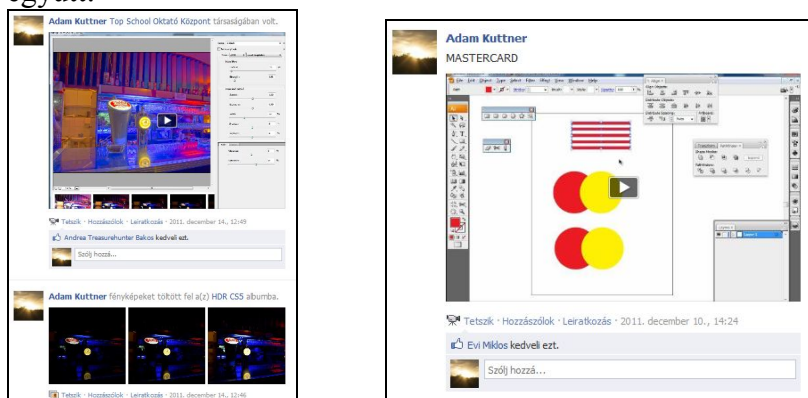
30. ábra: Foglalommagyarázó videó

Szoftver eszközeihez kapcsolódó magyarázó ábrák megosztása:

31. ábra: Órai feladathoz kapcsolódó magyarázat

Saját fejlesztésű szimulációs videók megosztása, a hozzájuk kapcsolódó gyakorló képekkel együtt:

32. ábra: Szimulációs videók

Megrajzolandó ábra szöveges feladatleírással:

33. ábra: Feladat szöveges leírással

Feladathoz kapcsolódó egyszerű szöveges leírás:

34. ábra: Feladathoz kapcsolódó egyszerű szöveg megosztása

Tananyaghoz kapcsolódó hivatkozások, érdekes játékok, amelyeket tanórán kívüli megtekintésre szántam. Számos ilyen megosztásra reagáltak a résztvevők, esetenként azt további, saját gyűjtésű forrással is kiegészítették.

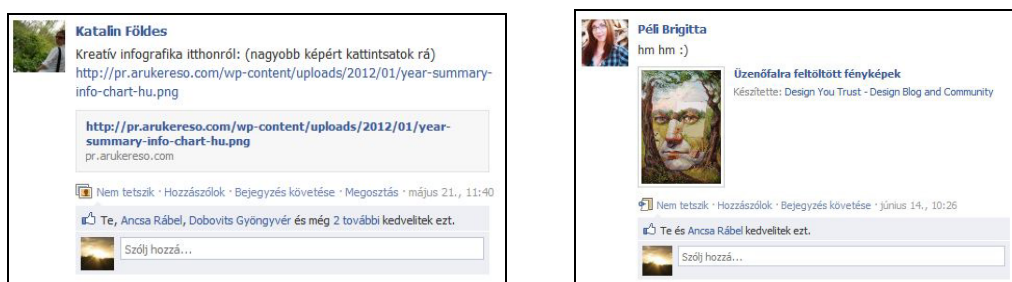
35. ábra: Tananyaghoz kapcsolódó hivatkozások megosztása

Információk megosztása a résztvevők által:

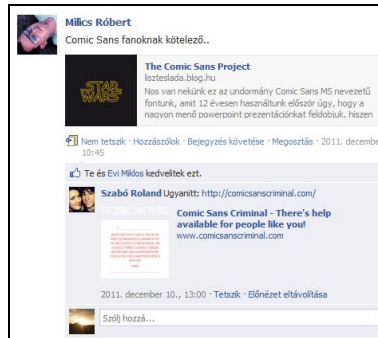
A tanulói megosztásokkal kapcsolatban szigorú elvárás volt a szakmaiság és az, hogy kizárólag olyan dolgokat lehet közzétenni a csoportban, amely valamilyen módon kapcsolódik a tanult szakmához. Szerencsére nem volt olyan kirívó eset, hogy valakit figyelmeztetni kellett volna, minden résztvevő betartotta az előre megadott szabályokat.

A tanulói megosztások minősége egyértelműen bizonyítja, hogy a Facebooknak van létjogosultsága az oktatásban, valamint igazolja az andragógia azon feltevését, hogy kölcsönösen egymás mellé rendelt partneri viszony van az oktatás szereplői között, akik tanulnak egymástól. A kiválasztott megosztásokból kitűnik, hogy számos olyan információ érkezett, amely számomra is újdonság volt, és jól fogom használni későbbi munkám során.

Az elméleti tananyaghoz közvetlenül kapcsolódó megosztások, amelyeket otthonról küldtek be a résztvevők:

36. ábra: Az elméleti tananyaghoz közvetlenül kapcsolódó résztvevői megosztások

37. ábra: Az elméleti tananyaghoz közvetlenül kapcsolódó résztvevői megosztások

Gyakorlati munka során hasznos oldalak:

38. ábra: A tananyaghoz kapcsolódó résztvevői megosztások

Tananyaghoz közvetlenül kapcsolódó „tutorial” oldalak:

39. ábra: Önálló tanulást segítő oldalak megosztása

Érdekes játékok és inspiráló kreatív weboldalak:

40. ábra: Szakmai oldalak megosztása

Közös munka

A közös munka ezeken a képzéseken csoportos dokumentum szerkesztésével és közösen végzett grafika értékelésekkel valósult meg. Ez a része is sikeres volt a kísérletnek, de

további közös munkára inspiráló feladat fejlesztése szükséges ahhoz, hogy valamennyi rendszerben rejlő lehetőség kihasználható legyen az oktatás során.

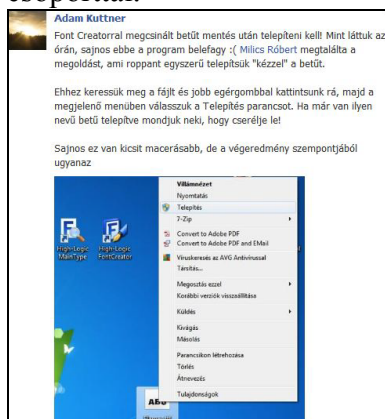

41. ábra: Közös szerkesztett dokumentum

42. ábra: Közös szerkesztett dokumentum

Egy esetben előfordult, hogy a tanult szoftver nem úgy működött, ahogyan azt a gyári dokumentációban leírták. Az egyik résztvevő rájött a megoldásra, és ezt megosztottam a csoporttal.

43. ábra: Szoftverhibával kapcsolatos megosztás

Otthoni feladatok beküldése és munkák értékelése

Az oktatott szakmák jellemzője, hogy a munka végterméke általában egy kép, grafika vagy egy betördelt oldal. Az elkészített feladatok, munkák megosztásából vagy azok értékeléséből az egész csoport tanulhat. Ezért ez gyakran alkalmazott módszer volt a képzés során. Voltak

A képzés előrehaladásával többször előfordult az is, hogy olyan munkákat osztottak meg a résztvevők, amelyek befejezése és kidolgozása nem volt kötelező feladat.

Tovább előfordult olyan eset is, hogy nem csak a tanulócsoport, hanem a saját üzenőfalukon is megosztották ezeket a munkákat.

Adam Kuttner fényképeket töltött fel a(z) 2012. június 4. albumba.

Tetszik · Hozzászólók · Leiratkozás · június 4., 8:54

Adam Kuttner Mindegyikez írtam némi megjegyzést, nem az volt a cél, hogy bárkit megbántsak, de ha nem mondom meg, hogy szerintem mi nem jó benne, akkor abból nem tanul semmit... Loránd és Andrea pótolja

június 4., 9:23 · **Tetszik** · ↻ 1

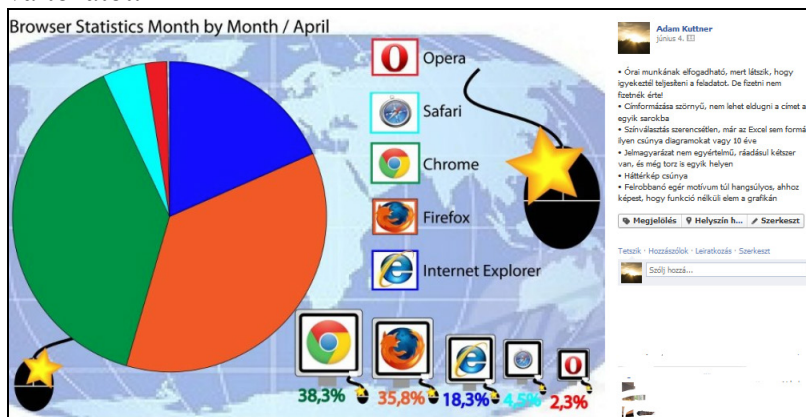
 Szólj hozzá...

Közös feladat során mindenkinek ugyanazt a panda medvét kellett megrajzolni egy mintakép alapján Adobe Illustrator grafikai programban. Tapasztalt érdekesség volt, hogy egymást segítették a nehezebb grafikai elemek megrajzolásánál

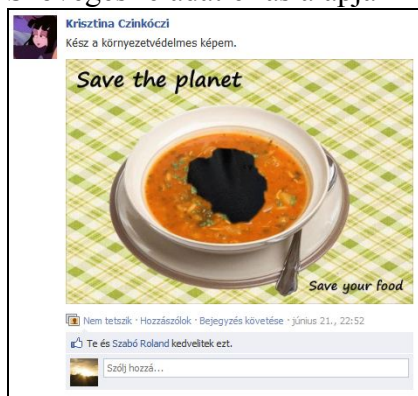
45. ábra: Közös feladat során egymást segítik a résztvevők

A negatív értékelést követően a tanuló otthon kidolgozott és beküldött egy sokkal jobb változatot:

46. ábra: Feladat értékelése

Szöveges feladatleírás alapján kellett grafikát tervezni és megosztani:

47. ábra: Saját készítésű grafikák megosztása

Nem mindig sikerült tökéletesen végrehajtani a feladatot, ilyenkor több verzió született az adott munkából:

48. ábra: Feladat beküldése és értékelése

Otthoni feladatként kapták, hogy rajzoljanak olyan képet, amely csak betűkből áll:

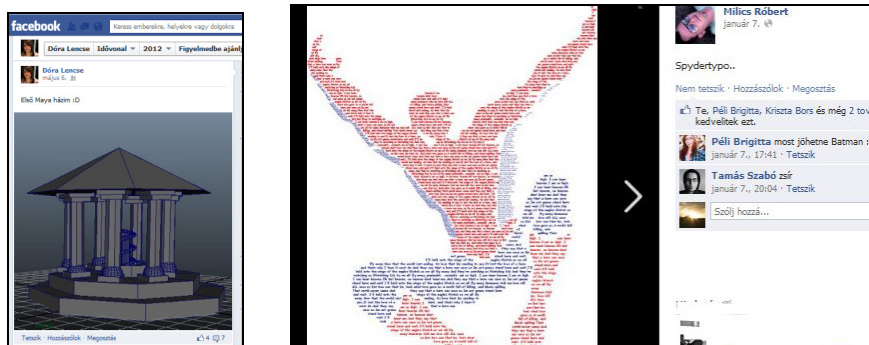
49. ábra: Résztevők otthoni feladatainak megosztása a csoporttal

Az órai munka továbbfejlesztése és megosztása a csoportban:

50. ábra: Résztevő órai feladatának továbbfejlesztése

Nem az iskolai csoportban, hanem a saját idővonalon, illetve a saját fényképalbumban megosztott órai munka:

51. ábra: Résztevők saját idővonalon megosztott iskolai feladatai

Saját, nem iskolai feladatból kiinduló munkák és történetek megosztása

A legjobb bizonyíték arra, hogy a kidolgozott oktatási rendszer működőképes és a Facebook használható az oktatásban az, hogy a résztvevők a képzés különböző időpontjaiban olyan saját munkákat osztottak meg a tanulóközösséggel, amelyek nem az iskolai foglalkozásokhoz vagy házi feladatokhoz kapcsolódtak.

52. ábra: Nem iskolai feladatok megosztása a csoporttal

Facebook események

A „Facebook események” a platform egyik nagyszerű szolgáltatása, amelynek segítségével könnyen meghirdethetők olyan programok, amelyek az órarendtől eltérő időpontokban vannak, vagy eleve tanórán kívüli tevékenység formájában kerültek lebonyolításra.

Sajnos a felnőttek életkörülményei nem teszik lehetővé, hogy túl sok órarenden kívüli programot szervezzenek számukra, így viszonylag ritkán hoztam létre Facebook eseményeket a képzések során. Ilyen ritka kivételek voltak egy kiváló munkákra képes digitális nyomda meglátogatása, egy szakmai kiállítás vagy a vizsgafelkészítő konzultációs napok, ahol a résztvevők egyénileg, konzultációs formában kérdezhettek az oktatóktól.

Összefoglalás és további fejlesztési lehetőségek

A projekt egyik alapvető célja volt az, hogy olyan új módszert fejlesszek ki, amely a tanítási munkámat tartósan segíti. Így a megvalósítás korai fázisától kezdve egyik kulcskérdés volt, miként tarthatók fenn a projekt eredményei és hogyan lehet az egyszer már kifejlesztett tananyagokat, módszereket újra hasznosítani és más csoportoknál is bevezetni.

Sajnos a Facebook jelenleg nem biztosít semmilyen statisztikai vagy bármely más analízáló megoldást, amelynek segítségével adatokat gyűjthetnénk a csoport működéséről, így egy sor fontos dologról nincs adatom, mint például arról, hogy hányan kattintottak az adott megosztásra, stb.

Az alábbi táblázatban a két Facebook képzés mérhető indikátorait foglaltam össze, amelyeket egyszerű összeszámlálós módszerrel készítettem 2011. december 2. és 2012. szeptember 1. között, tizenkét kurzus résztvevői Facebook használatáról:

4. táblázat: A kísérlet mérhető indikátorai

A kísérlet mérhető indikátorai:	
Megosztott fényképek száma	224 db
Szimulációs oktató videók száma	10 db
Facebook dokumentumok száma	50 db
Közösen szerkesztett dokumentumok száma	43 db
Bejegyzések száma	242 db
Hozzászólások száma	268db
Vélemények/Like-ok száma	157db
Saját fejlesztésű Facebook alkalmazások	2 db

A résztvevői elégedettségmérésre és a következő évek további fejlesztési irányainak meghatározására készítettem egy kérdőíves felmérést, amit 2012 őszén töltöttek ki a pilot programban résztvevők. A kérdések a Facebook használati szokásokra, használhatóságára (usability), oktatási csoportra és arra vonatkoztak, hogy a jövőben szívesen használná-e tanulásra a rendszert.

A kérdőívet összesen tizenheten töltötték ki, ebből megtudtam, hogy a résztvevők nagyobb része legalább naponta vagy naponta többször is belép a Facebookra. Mindössze ketten válaszoltak úgy, hogy csak hetente egyszer lépnek be. A résztvevők többsége elsősorban otthonról, a munkahelyén vagy az iskolában használja a közösségi portált. Négyen válaszoltak úgy, hogy több helyszínen is rendszeresen használják a Facebookot.

A Facebook alkalmazások fejlesztési irányának meghatározásához fontos kérdés, hogy a felhasználók milyen eszközökön használják a rendszert. A résztvevők több eszközt is megjelölhettek válaszaikban, így tízen válaszoltak úgy, hogy „hordozható számítógépen”, heten „asztali számítógépen (PC)”, hárman „okostelefonon” és egy fő „táblaszámítógépen” is használja a rendszert.

A kérdőívben az egyik kérdés a Facebook felületének használatára vonatkozott, miszerint mennyire nehezen illetve mennyire könnyen tanulható a rendszer. A válaszadók közül senki nem válaszolt úgy, hogy a felület nehezen vagy inkább nehezen lenne tanulható. A kérdésre heten válaszolták, hogy „könnyen tanulható”, kilencen, hogy „inkább könnyen tanulható”.

A felmérés eredményeinek kiértékelése után egyértelműen kiderült, hogy a résztvevők szeretik, és többségük napi rendszerességgel használja a Facebook rendszert. Alapvetően jó ötletnek tartják, hogy oktatási célra használjuk a Facebookot, és többségük a jövőben is szívesen csatlakozna hasonló kezdeményezésekhez, csoportokhoz. A beépített szolgáltatások és a felhasználói felület megtanulása különösebb problémát nem jelentett a csoportnak. A tanulóktól érkező személyes visszajelzések alapján a csoport események megtalálása és azokhoz történő csatlakozás okozott kisebb nehézséget azoknál, akik a „Milyen gyorsan talál meg valamilyen oktatási anyagot a Facebook csoportban?” kérdésre az „inkább nehezen” választ adták.

Az oktatási pilot program tapasztalataiból tanulva a kevésbé népszerű és kevésbé sikeres feladatok átalakítása után a következő csoportoknál véleményem szerint sokkal hatékonyabban tudom majd a Facebookot, mint tanulást segítő eszközt alkalmazni.

Már biztosan tudom, hogy a következő évek során további olyan feladatok kidolgozására lesz szükség, amelyek a közös tudásépítés generálását még inkább elősegítik, ezáltal a kevésbé aktív résztvevők is jobban bekapcsolhatók a „tanulóközösségbe”. Ilyenek lehetnek például a közösen készített szócikkek, közösen létrehozott gondolattérkép, amely később egy logó készítés alapja lehet, vagy akár egy grafika közös elemzése (Kárpáti-Molnár-Molnár, 2008). Ezeknek kidolgozását már megkezdtem, és az intézményünk Facebook oldalán már tesztelem.

53. ábra: Grafika közös elemzése az iskola Facebook oldalán

A kezdeti nehézségek és néhány kisebb kudarc ellenére összességében a projektet sikeresnek mondhatom. Sikerült bizonyítani, hogy a Facebook, mint tanulási színtér jól használható, akár tanórai keretek között is egy tantárgy programjába integrálva. Ennél is nagyobb sikernek tartom, hogy a képzéseinken résztvevők számára sikerült egy olyan tanulást segítő rendszert létrehozni, amely megkönnyíti a tanulmányaikat.

A Facebook fejlesztői és döntéshozói alapvetően érdekeltek abban, hogy az iskolákban minél szélesebb körben terjedjen el a Facebook rendszer használata, ezért komoly lépéseket is tesznek, amelyet a nemrégiben létrehozott Facebook iskolás csoportok oldal⁷ is bizonyít, így remélhetőleg egyre jobban használható rendszert hoznak létre.

⁷ <https://www.facebook.com/about/groups/schools>, utolsó hozzáférés 2012. szeptember 15.

54. ábra Üzenetek a kiadványszerkesztő vizsga után 2012. 09. 21-én

Köszönetnyilvánítás

Köszönettel tartozom Kárpáti Andrea professzor asszony konzulensemnek dolgozatom elkészítéséhez nyújtott segítségéért, hasznos ötleteiért és jó tanácsaiért.

Felhasznált irodalom

- Bower, M., Hedberg, J. G., Kuswara, A. (2010): A framework for Web 2.0 learning design. Educational Media International, 47. 3. sz. 177–198.
- Facebook Help: <http://www.facebook.com/help/>, utolsó hozzáférés: 2012.08.23
- Kálmán, A. (2009): Az oktatástól az önálló tanuláshoz, BMGE APPI Műszaki Ped. Tansz., Budapest
- Kárpáti, A. (2008): Az egyéni tanulás támogatása, A 21. század iskolája, JOS Kiadó, Budapest, 175-170
- Kárpáti, A., Molnár, Gy., Molnár, P. (2008): Csoportmódszerek, A 21. század iskolája, JOS Kiadó, Budapest, 130-152
- Kárpáti, A., Szálas, T., Kuttner, Á. (2012): Közösségi média az oktatásban – Facebook esettanulmányok. Közlésre benyújtva az Iskolakultúrához: 2012. szeptember
- Szálas, T. (2012): A „közösségi háló” (SocialWeb, Web 2.0) jelentősége az oktatásban: a blog és Facebook platformok alkalmazásai a középiskolai oktatásban, Szakirodalmi tanulmány, Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Neveléstudományi Doktori Iskola
- Szálas, T., Kárpáti, A. (2012): Facebookkal tanítani – középiskolai pilot kísérlet, IV. Oktatás-Informatikai Konferencia, Tanulmánykötet, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 214-218.
- Molnár, Gy. (2011): Az információs-kommunikációs technológiák hatása a tanulásra és oktatásra. *Magyar Tudomány*, 9. <http://www.matud.iif.hu/2011/09/03.htm>, utolsó hozzáférés: 2012.09.16

Szoftverek fejlesztéshez és a feladatok elkészítéséhez használt szakirodalom

- Facebook Help: <http://www.facebook.com/help/>, utolsó hozzáférés: 2012.08.23
- Facebook SDK: <http://developer.facebook.com/>, utolsó hozzáférés: 2012.08.08
- Google DeveloperTool: <https://developers.google.com/>, utolsó hozzáférés: 2012.08.08
- JQuery SDK <http://jquery.com/>, utolsó hozzáférés: 2012.08.08
- Cates, Abrams, Moughamian(2009): Adobe Photoshop CS 4 Biblia, Kiskapu Kiadó, Budapest
- Moulding, P. (2002): PHP haladóknak, Perfact Kiadó, Budapest

Melléklet

Résztvevői elégedettségmérő kérdőív

Milyen gyakran használja a Facebookot?

naponta többször	naponta	hetente	ritkábban
------------------	---------	---------	-----------

Hol használja elsősorban? Többet is megjelölhet!

otthon	nyilvános helyen	munkahelyen/iskolában	egyéb
--------	------------------	-----------------------	-------

Általában milyen eszközről használja a Facebook oldalt? Többet is megjelölhet!

asztali számítógép (PC)	hordozható számítógép	„okostelefon”	táblaszámítógép
-------------------------	-----------------------	---------------	-----------------

Melyik a jellemzőbb állítás a Facebook felületre?

nehezen tanulható	inkább nehezen tanulható	inkább könnyen tanulható	könnyen tanulható
-------------------	--------------------------	--------------------------	-------------------

Milyen gyorsan talál meg valamilyen oktatási anyagot a Facebook csoportban?

nehezen	inkább nehezen	inkább könnyen	könnyen
---------	----------------	----------------	---------

Használta már korábban is oktatási célra a Facebookot?

igen	nem
------	-----

Melyik funkciókat tartotta hasznosnak a Facebook tanulócsoportban a következők közül? Többet is megjelölhet!

kép/videó megosztás	üzenőfal	fájl feltöltés/ létrehozás	egyéb:
---------------------	----------	----------------------------	--------

Melyik funkció volt a legnehezebben használható?

kép/videó megosztás	üzenőfal	fájl feltöltés/ létrehozás	egyéb:
---------------------	----------	----------------------------	--------

Mennyire hasznosak a tanulótársak megosztásai/hozzászólásai?

nem	inkább nem	inkább igen	igen
-----	------------	-------------	------

Ön szerint hasznos volt a Facebook oktatási csoport?

nem	inkább nem	inkább igen	igen
-----	------------	-------------	------

Milyen szolgáltatást hiányol a rendszerből?

Szívesen csatlakozna a tanfolyam után is szakmai vagy ismeretterjesztő csoporthoz?

nem	inkább nem	inkább igen	igen
-----	------------	-------------	------

Szívesen használna oktatási Facebook alkalmazásokat?

nem	nem tudom	igen, ha ingyenes	igen
-----	-----------	-------------------	------